

Pradžią>Kreipimasis į teismą>ES ir nacionalinės teisės sistemos>Bendrieji nacionaliniai teismai

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

anglų

Jis jau išverstas į šias kalbas.

Swipe to change

Bendrieji nacionaliniai teismai**Airija**

Šiame skyriuje pateikiama informacija apie Airijos bendrosios kompetencijos teismų sistemą.

Bendrosios kompetencijos teismai

Airijos teismų sistemos pagrindai nustatyti 1922 m. Konstitucijoje, kurioje buvo numatyta įsteigti naujus teismus, pakeisiančius valdant britų administracijai įkurtus teismus. Naujieji teismai įsteigti 1924 m. tai metais priimtu Teisingumo teismų aktu (*Courts of Justice Act, 1924*), kuriame nustatytas teismų sistemos teisinis pagrindas.

Dabartiniai teismai įsteigti 1961 m. Teismų (steigimo ir struktūros) aktu (*Courts (Establishment and Constitution) Act 1961*), vadovaujantis 1937 m. Airijos tautos priimtos Konstitucijos 34 straipsniu.

Konstitucijos 34–37 straipsniuose reglamentuojamas teisingumo vykdymas apskritai. 34 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad „teisingumas vykdomas įstatymais įsteigtuose teismuose“. Ją sudaro aukščiausios instancijos teismai, Aukščiausiasis Teismas, ir pirmosios instancijos teismai, tarp jų – Aukštasis teismai, turintis neribotą jurisdikciją nagrinėti visas baudžiamąsias ir civilines bylas, ir robotos jurisdikcijos teismai: apygardos teismai ir apylinkės teismai, kurių veikla organizuojama regioniniu pagrindu.

Civiliniai teismai**Aukščiausiasis Teismas**

Aukščiausiasis Teismas kompetentingas apeliacine instancija nagrinėti visus skundus dėl Aukštojo teismo priimtų sprendimų. Aukščiausiasis Teismas taip pat kompetentingas nagrinėti skundą dėl baudžiamųjų bylų apeliacinio teismo sprendimo, jei šis teismai arba Generalinis advokatas patvirtina, kad sprendime nagrinėjamas teisinis klausimas yra visuotinės svarbos ir dėl viešojo intereso skundą turėtų išnagrinėti Aukščiausiasis Teismas. Šis teismai taip pat gali priimti sprendimą dėl teisės klausimo, kurį jam pateikia apygardos teismai. Aukščiausiasis Teismas yra įgalios spręsti, ar įstatymas (arba viena ar kelios jo nuostatos), priimtas abiejų Parlamento (*Oireachtas*) rūmų ir pateiktas pasirašyti Airijos Prezidentui, tačiau dar neįsigaliojęs, atitinka Konstituciją – prašymą teismui pateikia Prezidentas. Iškilus klausimui, ar Prezidentas yra pajėgus nuolat eiti savo pareigas, šį klausimą taip pat sprendžia Aukščiausiasis Teismai.

Skundus ir kitus klausimus Aukščiausiajame Teisme nagrinėja penki teisėjų kolegija, nebent Vyriausiasis teisėjas nurodo, kad tam tikrus skundus ar kitus klausimus (išskyrus dėl atitikimo Konstitucijai) gali nagrinėti ir sprendimą priimti trys teisėjai. Vienu metu gali posėdžiauti kelios teisėjų kolegijos.

Aukštasis teismai

Pagal Konstituciją **Aukštasis teismai** turi neribotą pirminę jurisdikciją ir įgaliojimus nagrinėti visas civilines ir baudžiamąsias bylas, taip pat visus teisės ir fakto klausimus. Aukščiausiasis Teismai turi išimtinę jurisdikciją nagrinėti įvaikiniomis bylas ir ekstradicijos prašymus. Aukštasis teismai taip pat kompetentingas spręsti, ar konkretus įstatymas yra galiojantis atsižvelgiant į Konstitucijos nuostatas (išskyrus atvejus, kai prezidentas dėl to įstatymo jau kreipėsi į Aukščiausiajį Teismą). Daugumą Aukštojo teismo bylų nagrinėja vienas teisėjas, nors yra teisės nuostata, pagal kurią tam tikras bylas, kaip antai dėl šmeižto, prievartavimo ar neteisėto laisvės atėmimo privalo nagrinėti teisėjas ir prisiekusieji. Ypač svarbios bylos gali būti nagrinėjamos specialiame kolegijos posėdyje, dalyvaujant dviem ar daugiau teisėjų (*Divisional Court*).

Aukštasis teismai apeliacine instancija nagrinėja skundus dėl apygardos teismo sprendimų civilinėse bylose. Be kompetencijos nagrinėti apeliacinius skundus dėl apygardos teismų sprendimų, Aukštasis teismai dar gali peržiūrėti visų žemesnės instancijos teismų sprendimus ir priimti vadinamąsias prerogatyvines nutartis: dėl nurodymo atlikti arba sustabdyti veiksmą (*Mandamus*), dėl uždraudimo (*Prohibition*) ir dėl teismo dokumentų (*Certiorari*). Šiose nutartyse vertinami ne žemesnės instancijos teismų nustatyti faktai, o tai, ar nebuvo viršyta teismo kompetencija.

Aukštasis teismai taip pat gali priimti sprendimą dėl teisės klausimo, kurį jam pateikia apygardos teismai. Jis taip pat nagrinėja prašymus išleisti už užstatą, kai kaltinamasis įtariamas nužudymu arba kai kaltinamasis prašo pakeisti apygardos teismo nustatytas sąlygas.

Paprastai savo pirminei jurisdikcijai priklausančias bylas Aukštasis teismai nagrinėja Dubline. Ji taip pat posėdžiauja įvairiose šalies miestuose, kur nagrinėjamos jo pirminei jurisdikcijai priklausančios bylos dėl žalos asmens sveikatai ir mirtinų sužalojimų. Apygardos aukštasis teismai (*High Court on Circuit*) įvairiuose šalies miestuose apeliacine instancija nagrinėja skundus dėl apygardos teismų sprendimų.

Apygardos teismai

Civilinė **Apygardos teismo** jurisdikcija yra ribota, nebent visos bylos šalys sutaria, kad teismo jurisdikcija būtų neribota. Teismo jurisdikcijai priklauso ieškiniai dėl sutarčių, nuomos, pirkimo ar kredito susitarimų ir deliktų teisės, kurių vertė ne didesnė kaip 38 092,14 EUR.

Į Apygardos teismo kompetenciją patenka paveldimo turto administravimo klausimai, o taip pat nekilojamojo turto nuosavybės bei nuomos klausimai, kai apmokestinama turto vertė ne didesnė kaip 253,95 EUR. Apygardos teismai kompetentingas nagrinėti šeimos bylas, įskaitant bylas dėl separacijos, santuokos nutraukimo, panaikinimo, taip pat skundus dėl apylinkės teismų sprendimų.

Civilines bylas Apygardos teisme nagrinėja vienas teisėjas be prisiekusiųjų. Jis apeliacine instancija nagrinėja skundus dėl apylinkės teismų sprendimų civilinėse ir baudžiamosiose bylose. Apeliacine tvarka byla nagrinėjama iš naujo, o Apygardos teismo sprendimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Apygardos teismai taip pat kompetentingas nagrinėti prašymus dėl alkoholinių gėrimų prekybos viešojo maitinimo įstaigose licencijų ir apeliacine tvarka nagrinėja skundus dėl kitų žemesnės instancijos teisminių institucijų, pvz., Vienodų teisių direktijos (*Director of Equality Investigations*), sprendimų.

Apylinkės teismai

Apylinkės teismo jurisdikcija yra vietinė ir ribota. Šeimos teisės srityje jis gali priimti sprendimus dėl išlaikymo, matymosi, globos, priegijos ir tėvystės nustatymo.

Apylinkės teismai kompetentingas nagrinėti bylas dėl sutarčių, nuomos, pirkimo ar kredito susitarimų, deliktų teisės, nuomos nemokėjimo ar neteisėto prekių sulaikymo, kurių vertė ne didesnė kaip 6 348,69 EUR. Taip pat jis paprastai kompetentingas spręsti dėl bet kurio teismo priimto sprendimo dėl skolos vykdymo, nagrinėti klausimus dėl įvairių licencijavimo nuostatų, pavyzdžiui, dėl prekybos svaigiaisiais gėrimais, taip pat nagrinėti ieškinius dėl tyčinės žalos atlyginimo, jei ieškinių suma neviršija 6 348,69 EUR.

Apylinkės teismas posėdžiauja įvairiose 24 šalies regionuose. Paprastai posėdis rengiamas atsižvelgiant į tai, kur buvo sudaryta sutartis arba kur gyvena ar dirba atsakovas, o licencijavimo bylose – į tai, kur yra, kur yra atitinkama viešojo maitinimo įstaiga.

Baudžiamieji teismai

Aukščiausiasis Teismas

Aukščiausiasis Teismas nagrinėja apeliacinius skundus dėl Apeliacinio baudžiamųjų bylų teismo sprendimų bylose, kuriose keliamas išimtinės visuomeninės svarbos teisės klausimas.

Apeliacinis baudžiamųjų bylų teismas

Apeliacinis baudžiamųjų bylų teismas nagrinėja asmenų, nuteistų pagal kaltinamąjį aktą apygardos teismo, Centrinio baudžiamųjų bylų teismo arba Specialiojo baudžiamųjų bylų teismo, apeliacinius skundus.

Specialusis baudžiamųjų bylų teismas

Specialusis baudžiamųjų bylų teismas įkurtas nusikalstamoms veikoms nagrinėti, jei nustatoma, kad bendrosios kompetencijos teismai negali tinkamai užtikrinti veiksmingo teisingumo vykdymo ir taikos bei tvarkos visuomenėje išsaugojimo. Šis teismas posėdžiauja kaip trijų teisėjų kolegija, be prisiekusiųjų

Centrinis baudžiamųjų bylų teismas

Centrinis baudžiamųjų bylų teismas tai Aukštojo teismo baudžiamųjų bylų skyrius. Jis nagrinėja bylas dėl sunkių nusikaltimų, įskaitant nužudymus, išžaginimą, valstybės išdavimą ir piratavimą, taip pat baudžiamąsias bylas pagal 2002 m. Konkurencijos aktą. Bylas nagrinėja vienas teisėjas ir prisiekusieji.

Apygardos baudžiamųjų bylų teismas

Apygardos baudžiamųjų bylų teismas nagrinėja bylas dėl nusikalstamų veikų, išskyrus tas, kurias gali nagrinėti Centrinis baudžiamųjų bylų teismas. Bylas nagrinėja vienas teisėjas ir prisiekusieji. Šis teismas nagrinėja apeliacinius skundus dėl apylinkės teismo sprendimų.

Apylinkės teismas

Apylinkės teismas supaprastinta tvarka nagrinėja (daugiausia įstatymais numatytas) bylas dėl nusikalstamų veikų, už kurias traukiama baudžiamojon atsakomybėn supaprastinta tvarka, taip pat dėl kai kurių nusikalstamų veikų, už kurias baudžiamojon atsakomybėn traukiama pagal kaltinamąjį aktą. Bylas nagrinėja vienas teisėjas.

Paskutinis naujinimas: 28/03/2017

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.